

**PLAN DYDAKTYCZNY NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO WG PROGRAMU „PRZESZŁOŚĆ TO DZIŚ”
W III KLASIE LICEUM NA ROK SZKOLNY 2018/2019 (4 godziny w tygodniu)**

NAUCZYCIEL JĘZYKA POLSKIEGO: Renata Zachwieja

Tematyka i problematyka lekcji	Liczba godzin	Lektury i inne teksty kultury (teksty podstawowe i konteksty)	Wymagania z zakresu kształcenia literacko-kulturowego i kształcenia językowego
			Wymagania na poziom podstawowy Uczeń:
Samotność tułaczy w poezji emigracyjnej	2	J. Lechoń, „ <i>Bzy w Pensylwanii</i> ”, <i>To, w co tak trudno nam uwierzyć</i> ; K. Wierzyński, <i>Kufer</i>	<ul style="list-style-type: none"> – rekonstruuje wojenne i powojenne losy skamandrytów i określa sposób przedstawienia tych losów w poezji – określa poetyckie sposoby kreowania obrazów utraconych ojczyzn – analizuje poetykę czytanych wierszy, określając ich tonację uczuciową; rozpoznaje nostalgię – rozpoznaje topos wędrowca-tułacza i określa jego funkcję w wierszach
<i>Kochajmy tyle Litwy, ile jej zostało...</i>	2	<i>Dolina Issy</i> – film, reż. T. Konwicki; Cz. Miłosz <i>O wygnaniu</i> (fragm.) PROPONOWANE KONTEKSTY Cz. Miłosz, <i>Dolina Issy</i>	<ul style="list-style-type: none"> – określa tematykę i problematykę filmu i pierwowzoru literackiego – charakteryzuje bohaterów i sposoby ich kreacji – określa relacje między filmem a literackim pierwowzorem; wskazuje różnice, odnosząc je do pojęcia adaptacji – wskazuje i analizuje filmowe środki służące wykreowaniu obrazu utraconej ojczyzny; rozpoznaje idealizację i mityzację – rozpoznaje klimat tajemnicy i nostalgii i określa, w jaki sposób został on uzyskany w filmie – wskazuje główne tezy eseju Cz. Miłosza – na podstawie eseju Miłosza i innych źródeł wiedzy analizuje relacje znaczeniowe między wyrazami: wychodźca, zbieg, emigrant

		(fragm.)	
Literackie powroty do krain dzieciństwa i mit Kresów	4	<p>fragmenty utworów do wyboru, np.: T. Konwicki, <i>Kronika wypadków miłosnych</i>; J. Mackiewicz, <i>Droga donikąd</i>; G. Grass, <i>Błaszany bębenek</i></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>fotografie ukazujące krajobrazy kulturowe Kresów (z podręcznika);</p> <p><i>Kronika wypadków miłosnych</i> – film, reż. A. Wajda (całość lub fragmenty)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje czytane fragmenty, uwzględniając ich temat, rozwiązania fabularne, cechy narracji, nastrój, przesłanie, warstwę językowo-stylistyczną – określa charakter przestrzeni wykreowanej w utworach – rozpoznaje i analizuje literackie środki służące idealizacji i mityzacji utraconych ojczyzn – przedstawia sposób portretowania ludzi, określa ich tożsamość i świat wewnętrzny oraz łączące ich więzi międzyludzkie; rozpoznaje motywy autobiograficzne – krótko przedstawia nurt utraconych ojczyzn we współczesnej literaturze, podaje główne tematy i nastroje, nazwiska autorów, najważniejsze tytuły (na podstawie wiadomości z podręcznika) – interpretuje powieść przeczytaną w całości: określa charakter świata przedstawionego, sposób prowadzenia narracji, kreacje bohaterów, tematykę i problematykę utworu – odczytuje metaforyczne lub paraboliczne znaczenie – interpretuje <i>Kronikę wypadków miłosnych</i> jako powieść o rozterkach egzystencjalnych dojrzewającego człowieka – interpretuje metaforyczne znaczenie „drogi donikąd” – analizuje obraz przedwojennego Gdańska w <i>Błaszany bębenku</i>; odnajduje motywy związane z początkami faszyzmu i innych wydarzeń historycznych

		T. Konwicki, <i>Kronika wypadków miłosnych</i> – powieść czytana w całości;	
Praca klasowa nr 1 wraz z poprawą	2	Podręcznik – rozdział o języku, s. 203–209	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia typy błędów językowych: zewnętrznojęzykowe (ortograficzne i interpunkcyjne) i wewnętrznojęzykowe (fonetyczne, słowotwórcze, leksykalne, gramatyczne, stylistyczne) – poprawia wskazane błędy w tekście własnym i cudzym
Językowy obraz świata	2–3		<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia na wybranych przykładach, czym jest językowy obraz świata (np. pojęcie domu) – uzasadnia, odwołując się do przykładów, że językowy obraz świata odbija się także w systemie gramatycznym języka – analizuje związki frazeologiczne i przysłowia, a także potoczne przenośnie, pod kątem odbijanego przez nie obrazu świata – wyjaśnia, czym jest stereotyp językowy; podaje przykłady – wykazuje się zrozumieniem artykułu Bartmińskiego, dokonując wskazanych operacji na tekście – odtwarza przedstawiony w artykule Bartmińskiego językowy obraz ojczyzny
Jak przygotować i wygłosić wypowiedź na	2	A. Mickiewicz, <i>Gdy tu mój trup</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zna procedurę i kryteria oceny ustnej matury z języka polskiego – przygotowuje plan kilkuminutowej wypowiedzi na temat: Jakie znaczenie dla twórców literatury ma mała ojczyzna. Omów na przykładzie wiersza A. Mickiewicza <i>Gdy tu mój trup...</i> oraz

ustnej maturze z polskiego		Wiadomości i ćwiczenia z rozdziału <i>Do matury krok po kroku</i>	innych znanych ci tekstów literackich
Egzystencjalizm i człowiek absurdalny. Powieść jako filozoficzna parabola	5	A. Camus, <i>Dżuma</i> PROPONOWANY KONTEKST A. Giacometti, <i>Idący człowiek</i> ;	<ul style="list-style-type: none"> – streszcza fabułę powieści i opisuje jej świat przedstawiony, wskazując paraboliczny charakter utworu – porównuje opisy Oranu i życia jego mieszkańców w czasie kolejnych etapów rozwoju epidemii, interpretuje zauważone zmiany – prezentuje i charakteryzuje bohaterów utworu, wyjaśnia, na czym polega ich samotność, odnosi ją do egzystencjalistycznej koncepcji bytu ludzkiego – uzasadnia, iż bohaterowie <i>Dżumy</i> reprezentują różne postawy ludzkie wobec zła, np.: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje doktora Rieux i jego filozofię życiową, • przedstawia dylematy Ramberta i zachodzące w nim zmiany, • przedstawia przemiany w światopoglądzie ojca Paneloux, • w odniesieniu do postaci Tarrou wyjaśnia, czym jest wg Camusa „świętość” i czyste sumienie, • wyjaśnia, jaką postawę Camus nazywa „zwycięstwem absurdalnym” – interpretuje motto powieści i określa jej przesłanie – rozpoznaje paraboliczność motywu dżumy (przy dostrzeżeniu realizmu jej opisów) – przedstawia główne zagadnienia egzystencjalizmu, interpretując go jako poszukiwanie sensu życia po katastrofie wojny, okupacji i totalitaryzmów – wyjaśnia, że przedmiotem filozofii egzystencjalnej jest pytanie o sens ludzkiego istnienia – ogólnie przedstawia najważniejsze założenia egzystencjalizmu Sartre’a – interpretuje dzieła sztuki, które kojarzą się z egzystencjalizmem; określa, jak pokazują człowieka i jakie prawdy o nim wyrażają
Lekcja Różewicza	3–4	T. Różewicz, <i>W środku życia, Drewno, Spadanie...</i> ,	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje wiersze Różewicza, przywołując utwory wcześniej poznane (np. <i>Ocalony</i>) i ich kontekst historyczny, np.: <ul style="list-style-type: none"> • określa, jakie znaczenie dla człowieka ma świadomość istnienia stałych wartości, „góry” i „dołu”, obawa przed upadkiem moralnym

		<p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>Motyw Chrystusa Ukrzyżowanego w sztuce gotyckiej; D. Bouts, <i>Piekło</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice znaczeniowe między „upadkiem” a „spadaniem” jako wyznaczniki obrazu człowieka różnych epok • Interpretuje <i>Drewno</i> w kontekście sztuki gotyckiej (przedstawienie męki Chrystusa) • określa właściwości języka poetyckiego Różewicza (analizuje dobór rzeczowników i znaczenia, w jakich występują, składnię, obecność środków stylistycznych, frazeologię itp.) • odnajduje utarte zwroty językowe, frazeologizmy, schematy różnych wypowiedzi; interpretuje je jako kompromitację słów i wyrażeń, które zatraciły swoje znaczenia, wyraz pustostłwia, chaosu pojęciowego i moralnego, w jakim żyje współczesny człowiek <p>– przedstawia sytuację człowieka w świecie pozbawionym hierarchii wartości, ładu, trwałych znaczeń, kierunków dążenia, celu życia, Boga itp.</p>
Sztuka myślenia Wisławy Szymborskiej	2–3	<p>W. Szymborska, <i>Obmyślam świat</i>, * * * [<i>Nicość...</i>], <i>Utopia</i>,</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>S. Balbus, [<i>Poetycki warsztat Szymborskiej</i>]</p> <p>Wiadomości i ćwiczenia z rozdziału <i>Do matury krok po kroku</i> W.Szymborska,</p>	<p>– czyta i interpretuje wiersze, wskazując odniesienia do filozofii egzystencjalizmu</p> <p>– ocenia „drugie wydanie świata” w wierszu <i>Obmyślam świat</i></p> <p>– wskazuje i formułuje pytania (problemy) filozoficzne obecne w wierszach Szymborskiej</p> <p>– wyjaśnia, na czym polega zaskakujący punkt widzenia poetki i jaka z niego wynika interpretacja świata</p> <p>– opisuje właściwości języka poetyckiego Szymborskiej (gry znaczeniami wyrazów, wykorzystanie podobieństw brzmieniowych, rozbijanie frazeologizmów, dowcip językowy itp.)</p> <p>– w wierszach Szymborskiej rozpoznaje ironię, sarkazm, parodię; określa ich funkcje</p> <p>– czyta ze zrozumieniem fragment eseju Balbusa, wskazuje jego główne tezy</p>

		<i>Pochwała snów,</i> J. Kochanowski, <i>Do snu</i>	
Jak osiągnąć spójność tekstu?	2–3		<ul style="list-style-type: none"> – pisze wypowiedź argumentacyjną (np. dotyczącą <i>Dżumy</i> Camusa) i/lub interpretację wiersza, w której celowo i świadomie stosuje różne sposoby osiągania spójności – analizuje wskazany tekst pod kątem spójności – wyjaśnia, czym jest spójność linearna tekstu i podaje warunki jej osiągania – w tekście własnym i cudzym wskazuje gramatyczne oraz leksykalne wykładniki spójności linearnej – analizuje teksty własne i cudze, oceniając ich spójność
Praca klasowa nr 2 wraz z poprawą	2+1	[Materiał z podręcznika s. 203–209]	<ul style="list-style-type: none"> – poprawia wskazane błędy w tekście własnym i cudzym – poprawia spójność własnego tekstu
Współczesny <i>everyman</i> – człowiek „umarły za życia”	3	T. Różewicz, <i>Kartoteka</i> (fragmenty lub całość)	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje bohatera <i>Kartoteki</i>, interpretuje jego bierność, brak imienia, wieku, zawodu itp. – określa, jak bohater <i>Kartoteki</i> postrzega swoje życie (zestawia ze świadomością podmiotu lirycznego wierszy Różewicza) – interpretuje postać bohatera jako współczesnego <i>everymana</i>, wyjaśnia to pojęcie – charakteryzuje i interpretuje przestrzeń sceniczną (jako obraz kondycji psychicznej i egzystencjalnej bohatera) – określa rolę chóru w <i>Kartotece</i>, porównując go do chóru teatru antycznego (rozpoznaje parodię) – interpretuje tytuł dramatu – uzasadnia, iż <i>Kartoteka</i> jest dramatem otwartym
Za co kochamy Mrożka...	6–8	S. Mrożek, <i>Tango</i> (utwór czytany w całości) Tadeusz Nyczek, „ <i>Tango</i> ”	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje przestrzeń sceniczną dramatu, wygląd, zachowanie i język bohaterów, określa ukazany w ten sposób obraz świata – zestawia poglądy na kulturę przedstawicieli trzech pokoleń ukazanych w dramacie – wyjaśnia, jak ukazany jest motyw buntu pokoleniowego – określa, jaką rolę odgrywa w dramacie motyw ślubu (odnosi go do tradycji literackiej) – wyjaśnia przyczyny klęski Artura – charakteryzuje postawę i poglądy Edka, określa jego rolę w dramacie

	<p><i>Sławomira Mrożka</i> – sztuka polska i uniwersalna</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>Teatralna inscenizacja <i>Tanga</i>;</p> <p><i>Zezowate szczęście</i> – film reż. A. Munk</p>	<p>– ocenia postawy reprezentowane przez postacie sceniczne (np. Artura, Edka, Eugeniusza, Stomila i Eleonory)</p> <p>– odczytuje <i>Tango</i> jako:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dramat o źródłach tyranii • obraz egzystencjalnych problemów człowieka współczesnego • dramat o przemianach kulturowych <p>– analizuje język i styl utworu Mrożka; rozpoznaje satyrę i groteskę, określa, jakie elementy rzeczywistości komunistycznej zostały w ten sposób ośmieszone dokonuje syntezy: „Funkcjonowanie motywu tańca w literaturze różnych epok” (powtórzenie i zebranie materiału)</p> <p>– wskazuje główne tezy wywodu Tadeusza Nyczka; ustosunkowuje się do nich (zgadza się lub polemizuje); uzasadnia swoje sądy</p> <p><u>Fakultatywnie</u></p> <p>– interpretuje fabułę filmu <i>Zezowate szczęście</i> jako groteskowy i satyryczny obraz polskiej historii</p> <p>– charakteryzuje i interpretuje postać bohatera, wskazując źródła groteskowości jego kreacji</p> <p>– wskazuje cechy filmu jako komedii filmowej</p> <p>– przygotowuje komputerową bazę danych na temat polskiej szkoły filmowej</p> <p>– czyta tekst Jarzębskiego i określa, jaki problem podejmuje autor</p> <p>– zajmuje stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autora, odwołując się do tego tekstu i innych tekstów kultury</p>
--	--	--

		<p>Wiadomości i ćwiczenia z rozdziału <i>Do matury krok po kroku</i></p> <p>J. Jarzębski, <i>Słowo władzy – władza Słowa</i> (fragm.)</p>	
<p>Dramat groteskowy (synteza)</p>	1–2	<p>Witkacy, <i>Szewcy</i>; T. Różewicz, <i>Kartoteka</i>; S. Mrożek, <i>Tango</i>;</p>	<p>syntezuje wiadomości o dramacie europejskim – na podstawie utworów poznanych w gimnazjum i liceum</p> <p>– syntezuje wiadomości o polskim dramacie groteskowym; zestawia wiadomości o dziełach Witkacego, Gombrowicza, Różewicza i Mrożka</p> <p>– prezentuje <i>Szewców</i>, <i>Kartotekę</i> i <i>Tango</i> jako (różne) przykłady dramatów groteskowych</p> <p>– podaje główne cechy dramatu groteskowego i odnosi je do omawianych utworów</p> <p>– opracowuje wypowiedź argumentacyjną dotyczącą dramatu groteskowego; wykorzystuje wiadomości i ćwiczenia z rozdziału <i>Do matury krok po kroku</i></p> <p><u>Fakultatywnie</u></p> <p>– recenzuje obejrzany spektakl będący sceniczną realizacją dramatu groteskowego</p>
<p>Praca klasowa nr 3 wraz z poprawą</p>	2	<p>[Materiał z podręcznika s. 203–209]</p>	<p>– poprawia wskazane błędy w tekście własnym i cudzym</p> <p>– poprawia spójność własnego tekstu</p>

<p>Białoszewski – poeta „osobny”. <i>Donosy rzeczywistości</i></p>	<p>3</p>	<p>M. Białoszewski, <i>Szare eminencje zachwytu, Sprawdzone sobą, Obierzyny (2),</i></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY J.Jończyk, <i>Wyjście – drabina;</i> T. Kantor, <i>Panoramiczny happening morski. Koncert morski; Maszyna aneantyzacyjna;</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i interpretuje utwory Białoszewskiego – określa świat poetycki jego wierszy (przestrzeń, ludzi, przedmioty, działania będące przedmiotem namysłu i poetyckiego opisu) – odwołując się do konkretnych utworów, wyjaśnia, w jakim sensie Białoszewski jest „poetą osobnym” – wskazuje charakterystyczne środki stylistyczne i językowe – określa ich funkcje w wierszach – określa, jak język Białoszewskiego zmienia sposób widzenia rzeczywistości (odkrywanie rzeczy zwykłych, uwznioślanie codzienności, fascynacja banałem i szczegółem codzienności, metamorfozy zwykłych przedmiotów itp.) – przedstawia, jaki był stosunek Białoszewskiego do tradycji poetyckiej (wskazuje preferowanie poezji wygłaszanej) – analizując wskazane utwory, określa, na czym polegały „epifanie” (ośnienia) Białoszewskiego – przywołując konkretne utwory, wyjaśnia, dlaczego Białoszewski bywa nazywany „poetą rupieci”
<p>Białoszewski i poezja lingwistyczna</p>	<p>3</p>	<p>M. Białoszewski, <i>wywód jestem ’u, namuzowywanie, Ja stróż latarnik nadaję z mrówkowca, Śmierć</i></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY R. Opałka, <i>Detale;</i> J. Sławiński, <i>Białoszewski: być</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i interpretuje utwory Białoszewskiego – wyjaśnia, dlaczego poezję Białoszewskiego zalicza się do nurtu lingwistycznego – na podstawie czytanych wierszy wskazuje „gry z językiem” i eksperymenty Białoszewskiego prowadzące do stworzenia własnego języka poetyckiego – analizuje funkcje zapisu w czytanych wierszach i rozczłonkowania tekstu na wersy – określa, co jest nowym tworzywem sztuki w twórczości Białoszewskiego *i innych artystów (np. Opałki, Kantora i innych) – określa, w jaki sposób Białoszewski mówi o sprawach egzystencjalnych: życiu, śmierci... przedstawia obraz śmierci w wierszu Białoszewskiego na tle kulturowej tradycji motywu – czyta ze zrozumieniem tekst Sławińskiego, wskazuje zawarte w nim tezy; wyjaśnia użyty przez badacza termin „język literacki” – na podstawie analizy wskazanych wierszy określa, czym dla Białoszewskiego jest wiersz i pisanie poezji

		<p><i>sobie jednym</i> (fragm.)</p> <p>Wiadomości i ćwiczenia z rozdziału <i>Do matury krok po kroku</i></p>	
Klasycyzm i harmonia	2	<p>L. Staff, <i>Problemy, Wiosna, Harmonia</i> (s. 203)</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY Z. Kubiak, <i>Pożegnanie dzieciństwa</i> (fragm.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i interpretuje czytane wiersze Staffa – określa ich nastrój i wskazuje tworzące go środki poetyckie – analizuje budowę wersyfikacyjno-składniową utworów, formę gatunkową, słownictwo, środki stylistyczne, wskazuje ich związek z klasycznym wzorcem poezji – określa postawę poety i koncepcję poezji wyłaniając się z wierszy – w czytanych wierszach odnajduje antyczny ideał harmonii – interpretuje motywy nagości, ogrodu i wiosny, wskazując ich symbolikę i kulturowe korzenie – wyjaśnia terminy: klasycyzm, klasycyzny, wskazując różne ich znaczenia – uzasadnia, dlaczego Staffa (a także innych poetów, np. Tuwima, Iwaszkiewicza, Herberta itp.) można zaliczyć do poetów nurtu klasycznego – czyta ze zrozumieniem fragment eseju Kubiaka, wskazuje zawarte w nim tezy, interpretuje sposób rozumienia dojrzałości

		<p>Wiadomości i ćwiczenia z rozdziału <i>Do matury krok po kroku</i> Cz. Miłosz, <i>Wiek nowy</i></p>	
Poeta w świecie kultury i historii	4	<p>Cz. Miłosz, <i>Campo di Fiori, Świat (poema naiwne): Wiara, Nadzieja, Miłość</i>,</p> <p>Wiadomości i ćwiczenia z rozdziału <i>Do matury krok po kroku</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i interpretuje czytane wiersze Miłosza – określa, kim jest ich podmiot liryczny i jakie są jego relacje z autorem (z tej perspektywy ocenia przedstawione w wierszach poglądy) – określa funkcję powiązania dwóch planów czasowych w <i>Campo di Fiori</i>, interpretuje sens „morałów” oraz odautorskiej refleksji o „samotności ginących” – w świetle wiersza określa wskazane przez Miłosza zadanie poety i poezji – interpretuje <i>Campo di Fiori</i> w kontekście innych utworów ukazujących dramat Holocaustu – omawia filozoficzne przesłanie wierszy z cyklu <i>Świat (poema naiwne)</i> – wskazuje, w czym poeta upatruje ocalenia wartości, ładu, człowieczeństwa – opisuje język poetycki Miłosza, wskazuje jego stałe cechy (np. posługiwanie się obrazowym przykładem, aforystyczność, stosowanie epitetów i metafor, przejrzystość składni itp.)

	2	<p>Cz. Miłosz, <i>St. Ign. Witkiewicz, Przedmieście, Który skrzywdziłeś, Zakłęcie</i></p> <p>Wiadomości i ćwiczenia z rozdziału <i>Do matury krok po kroku</i> D.Siwicka, <i>Dziady część III</i> (fragm.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i interpretuje czytane wiersze Miłosza – wskazuje i interpretuje krajobrazy (przestrzeń poetycką) w różnych wierszach Miłosza, dostrzega odniesienia do kulturowego motywu „ogrodu” i „cmentarza” – w wierszu <i>Zakłęcie</i> wskazuje „powszechnie idee” ustanowione przez rozum; wyjaśnia klasyczne pojęcie „rozumu” jako mocy tworzenia wartości i przeciwstawiania się rozpaczy – w wierszu <i>Który skrzywdziłeś</i> określa społeczny, polityczny i etyczny wymiar zbrodni tyrana oraz wskazane powinności poezji i poety – określa, jaką wartość przypisuje Miłosz słowu poetyckiemu, a jakie kompetencje – poecie – charakteryzuje budowę oraz język poetycki wierszy – wyjaśnia, dlaczego po II wojnie światowej polska literatura rozwijała się na emigracji; podaje nazwiska najważniejszych jej przedstawicieli – analizuje tekst Siwickiej, pisze jego streszczenie logiczne – pisze wypowiedź argumentacyjną, w której odnosi się do problemu podjętego przez autorkę artykułu i zaproponowanego przez niego rozwiązania. W argumentacji wykorzystuje wiersze Miłosza (i jego rozumienie historii) i inne, znane teksty kultury
	4	<p>Z. Herbert, <i>Tamaryszek, Apollo i Marsjasz, Powrót prokonsula, Przesłanie Pana Cogito,</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i interpretuje czytane wiersze Herberta, sytuując je w kontekstach: historycznym, biograficznym i kulturowym – identyfikuje podmiot liryczny wiersza <i>Tamaryszek</i> jako poetę, wskazuje jego nowe powinności – określa, jak Herbert postrzega zadania poety wobec ludzkich cierpień, wskazuje kontekst historyczny tych poglądów – wyjaśnia określenie „poetyka kontemplacji” i odnosi je do wiersza <i>Tamaryszek</i> oraz do innych utworów Herberta (a także innych poetów, np. Staffa)

		<i>Potęga smaku</i>	<ul style="list-style-type: none"> – określa funkcję kostiumu antycznego w wierszu <i>Powrót prokonsula</i>, wskazuje dawne ideały i wartości, które zostały w ten sposób przywołane, określa, jakie miejsce we współczesnym świecie przyznaje im poeta – wyjaśnia, dlaczego „smak” okazuje się kategorią etyczną (z jakimi wartościami się wiąże) – przedstawia bohatera lirycznego wiersza <i>Przesłanie Pana Cogito</i>, wskazuje jego kartezjański rodowód – na podstawie <i>Przesłania...</i> przedstawia poetyckie credo Herberta jako współczesnego moralisty – wyjaśnia, na czym polega heroizm moralny i tragizm Herbertowskiego Pana Cogito – na przykładzie czytanych wierszy wyjaśnia, jak Herbert nawiązuje do tradycji kultury i jak ją reinterpretuje – na przykładzie czytanych wierszy uzasadnia, że Herbert uczynił tradycję kultury językiem poetyckiej komunikacji dokonuje syntezy: na podstawie znanych utworów i dzieł sztuki uzasadnia, że antyk i mity greckie stanowią wciąż żywe źródło kultury śródziemnomorskiej
Życie w państwie totalitarnym – poezja przeciwko zniewoleniu umysłów i zakłamaniu języka	5	S. Barańczak, <i>Spójrzmy prawdzie w oczy,</i> <i>Wypełnić czytelnym pismem,</i> <i>Garden party,</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że w życiu politycznym i kulturalnym PRL-u istniał nurt „świadectwa i sprzeciwu” sygnowany miesiącami politycznych przełomów; wymienia niektórych twórców mieszczących się w tym nurcie i ważne dzieła – wyjaśnia, jaki wpływ na język sztuki miała cenzura (język ezopowy, satyra, ironia, groteska), odnajduje te cechy w czytanych utworach – interpretuje czytane utwory, wnioskując na podstawie analizy: <ul style="list-style-type: none"> • dostrzega i umie rozszyfrować aluzje polityczne i historyczne zawarte w czytanych utworach • interpretuje wiersze, sytuując je w kontekście historycznym, kulturowym, filozoficznym • interpretuje wiersze poetów Nowej Fali jako próbę odkłamania języka i ukazania prawdy społecznej • w czytanych wierszach wskazuje i interpretuje środki językowe typowe dla poezji Nowej Fali (gry językowe, modyfikowanie frazeologizmów, wykorzystanie gotowych struktur językowych itp.) • rozpoznaje ironię i określa jej funkcje • wyjaśnia, czym jest manipulacja językowa, podaje przykłady • w wierszach poetów Nowej Fali wskazuje demaskowanie manipulacji i zakłamania języka

		<p>PROPONOWANE KONTEKSTY J. Kwiatkowski, <i>Słowo Barańczaka</i> (fragm.</p> <p>Wiadomości i ćwiczenia z rozdziału <i>Do matury krok po kroku</i></p> <p>PROPONOWANE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • * rozpoznaje aluzje historyczne i nawiązania romantyczne w wierszu Polkowskiego – określa ich funkcję • interpretuje tytuły wierszy <p>– określa, w jaki sposób w wierszach Barańczaka zostały ukazane relacje między człowiekiem a państwem</p> <p>– odczytuje główne tezy tekstu Kwiatkowskiego i odnosi je do czytanych wierszy</p> <p>– przygotowuje i wygłasza kilkuminutową wypowiedź na temat: „Jaki obraz emigranta kreują teksty kultury? Omów problem na podstawie analizy i interpretacji wiersza Stanisława Barańczaka Garden party oraz innych znanych ci tekstów kultury.”</p> <p><u>Fakultatywnie</u></p> <p>– przedstawia postać Jacka Kaczmarskiego jako barda „Solidarności” (wyjaśnia to określenie)</p> <p>– interpretuje wybrane dzieło filmowe, zwracając uwagę na specyfikę tworzywa, środki filmowe, przesłanie dzieła, kontekst polityczny i kulturowy itp.</p> <p>– * rozpoznaje paraboliczny lub alegoryczny charakter kompozycji filmu i zawarte w nim aluzje (polityczne, literackie, filmowe)</p>
--	--	--	--

		<p>KONTEKSTY</p> <p>muzyka: J. Kaczmarek, np. <i>Mury, Zbroja</i> P. Gintrowski, <i>Raport z oblężonego miasta, Potęga smaku</i></p> <p>film: wybrany film kina moralnego niepokoju, np. <i>Ucieczka z kina „Wolność”</i>, reż. W. Marczewski</p>	
Św. Jan Paweł II – Pielgrzym do ojczyzny	2	Św. Jan Paweł II, <i>Homilia wygłoszona na placu Zwycięstwa w Warszawie 2 czerwca 1979</i> (fragm.)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia termin „homilia”, odnosząc je do przemówień Jana Pawła II do zebranych tysięcy wiernych – interpretuje czytane fragmenty <i>Homilii</i>, odnajdując w nich apel o przywrócenie narodowi wolności i godności – wymienia główne tezy zawarte w <i>Homilii</i> Jana Pawła II (w czytany tekście) – określa system wartości, do którego odnosi się <i>Homilia</i> – przedstawia znaczenie pielgrzymek do ojczyzny Jana Pawła II w dążeniu narodu do wolności; określa jak wpływały one na klimat społeczny w Polsce, odwołując się do czytanych fragmentów
Język wartości – wartości w języku I: 1.1), 1.2), 1.3),	2	A. Markowski, <i>Język jako wartość</i>	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje pojęcie wartości – wskazuje różne rodzaje wartości – uzasadnia (podając konkretne przykłady), że język nie tylko opisuje rzeczywistość, lecz także ją ocenia – podaje przykłady językowych zachowań etycznych i nieetycznych; wskazuje sytuacje

			<p>świadczące o tym, że reklamy często naruszają etykę słowa</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia etykę i estetykę słowa; wyjaśnia, na czym polega jedna i druga – uzasadnia, że wulgaryzmy i wyrazy obraźliwe naruszają zarówno etykę, jak i estetykę słowa – podaje przykłady słownictwa wartościującego – wymienia nazwy wartości i antywartości – dostrzega w tekście wyrażanie wartości i *określa, jakimi środkami językowymi są one sygnalizowane (np. środkami leksykalnymi, słowotwórczymi, gramatycznymi, konstrukcjami składniowymi itp.) – przedstawia tezy zawarte w tekście Markowskiego
Symulacja ustnego egzaminu dojrzałości	2–3	Podręcznik, s. 203–209	<ul style="list-style-type: none"> – poprawia wskazane błędy w tekście własnym i cudzym – poprawia spójność własnego tekstu
Język polski w internecie	2		<ul style="list-style-type: none"> – podaje charakterystyczne cechy sytuacji komunikacyjnych stwarzanych przez internet – porównuje sytuację i zachowania komunikacyjne nadawcy i odbiorcy w rzeczywistości (komunikacji ustnej) i w internecie – wyjaśnia, czym jest hipertekst, podając jego charakterystyczne cechy – określa (podając konkretne przykłady), w jaki sposób internet zmienia postrzeganie rzeczywistości – wymienia formy komunikacji internetowej (blogi, fora internetowe), podając charakterystyczne cechy ich języka oraz postaci graficznej – analizuje wybrane/wskazane teksty internetowe, wskazując w nich specyficzne cechy języka i zapisu i określając ich konsekwencje – wyjaśnia, czym jest netykieta, podając jej główne zasady – analizuje i ocenia wybrane/wskazane teksty internetowe pod kątem przestrzegania netykiety

Poetyka reportażu	3–4	R. Kapuściński, <i>Podróże z Herodotem</i> (fragm.)	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i interpretuje procę Kapuścińskiego, uwzględniając znajomość poetyki reportażu – określa tematykę i problematykę czytanych fragmentów – interpretuje wymowę prozy reportażowej Kapuścińskiego – określa wpisaną w tekst pozycję autora i jego punkt widzenia wobec opisywanej rzeczywistości; wskazuje przemiany, które się w nim dokonują, pod wpływem zbieranych doświadczeń – wskazuje akceptację odmienności jako istotę postawy twórczej i filozoficznej Kapuścińskiego – wyjaśnia, co stanowi warsztat Kapuścińskiego jako reportażysty – wyjaśnia, jaki jest związek między starożytnym Herodotem i reportażami Kapuścińskiego (na jakie pytania poszukują odpowiedzi i na czym polega podobieństwo ich stosunku do świata) – odwołując się do czytanych fragmentów, rozważa istotę pamięci ludzkiej i jej ponadczasową rolę
Najnowsze zjawiska w języku polskim	2	L. Łuniewska, <i>Buwing, czyli romans w bibliotece</i> (fragm.)	<ul style="list-style-type: none"> – w czytanych i słuchanych tekstach odnajduje neologizmy, które przeniknęły do polszczyzny w ostatnich latach – wskazuje różne sposoby bogacenia języka (we współczesnej polszczyźnie) i podaje ich przykłady: neologizmy słowotwórcze, neosemantyzmy, nowe związki frazeologiczne, zapożyczenia leksykalne, zapożyczenia wewnętrzne i zewnętrzne – wykorzystuje wiadomości ze słowotwórstwa, analizując neologizmy słowotwórcze – wyjaśnia, podając przykłady, czym są efemerydy językowe – ocenia nowe zjawiska językowe (np. nowe wyrazy), stosując właściwe kryteria – czyta ze zrozumieniem fragment artykułu Łuniewskiej i poddaje krytycznej ocenie opisane w nim zjawiska językowe
Świadomość językowa	1		<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest świadomość językowa i jak się przejawia – rozróżnia normę wzorcową i użytkową języka – wyjaśnia, czym jest błąd językowy – poprawia wskazane błędy językowe
Powtórzenie materiału klasy III	4		<p>prezentuje w ujęciu syntetycznym zagadnienia literackie, kulturowe i językowe omówione w klasie III</p> <p>prezentuje w sposób pogłębiony zagadnienia literackie, kulturowe i językowe omówione w klasie III</p>